

NR 1 JANUARI 2015

Årg. 20

Sanda hembygdsförening inbjuder till

SOCKENFEST

Lördag 24 januari kl. 18.30

i Sanda bygdegård

Du som är nyinflyttad och du som har bott här länge
är välkommen med på festen.

Middag, underhållning, presentation av socknen samt kaffe och
tårta ingår i priset - 100 kr.

Barn upp till 10 år gratis.

Anmäl senast 18 januari till

Mareta Liepa Olsson 073 940 96 05

Ola Arvidsson 073 97 97 102

Åsa Andersson 0498-24 20 16

VÄLKOMNA!

Meddelande till Noel

någonstans i bygden, som lämnat sin önskelista till mig
nere i Valbytte:

*Tyvärr hittade jag inte hem
till dig på julafton, men det
ligger kvar ett paket till dig i
Valbytte, som du gärna får
hämta.*

Hälsningar från Tomten!

Ps. Tack för pepparkakorna!

Grattis Lukas till jordgloben!

Varje år delar Gotlands Allehanda ut ett vandringspris till 4H-verksamheten. Många år har priset gått till någon i Sanda, vilket egentligen inte är så konstigt eftersom 4H bara finns i Endre och Sanda på Gotland. I år var det återigen en sandabo som fick det, nämligen Lukas Johansson.

Lukas har varit medlem i 4H minst 10 år och sedan tre år är han en av ledarna i föreningen i Sanda som har ca 30 medlemmar. På sina träffar sysslar man bl.a. med pyssel, bakning och lek. Varje sommar har 4H ett riksläger någonstans i Sverige, i år var det vid Stora Sjöfallet i Norrbotten.

Elva ungdomar från Sanda deltog och tävlade bland annat i 4H-kampen. Där gäller det att ha teoretiska kunskaper men man tävlade också i volleyboll och samisk mångkamp med skidstafett, las-sokastning och att göra upp eld.

Lukas är född in i rörelsen genom mamma Marie och pappa Stefan.

Det var Marie som tillsammans med grannbarnen bildade en liten klubb som sedan övergick till att bli 4H.

Nu går Lukas första året på estetiska programmet på Wisbygymnasiet.

Dags för Gutar frågar gutar igen.

32 år har IOGT-NTO på Gotland anordnat tävlingen Gutar frågar gutar, en tävling som handlar om Gotland och gotlänningar. Tävlingen hålls i tre omgångar och man tävlar i lag med tre personer. Första omgången anordnas på olika platser. Ett antal lag med bra poäng i omgång ett går vidare till semifinal i februari och i mars blir det final med ca 9 lag.

Frågorna görs av förra årets segrare, vilket gör att frågorna blir omväxlande, ibland någorlunda lätta och ibland riktigt svåra. Man får komma ihåg att det är en lek och inte bry sig så mycket om det inte går så bra. Vill man ha ett riktigt vinnarlag skall medlemmarna i laget ha olika åldrar och olika intressen eftersom frågorna handlar om allt mellan himmel och jord.

I många år har Sanda hembygdsförening varit medarrangör i tävlingen, så även i år:

Söndag 18 januari kl. 14.00 i Sanda bygdegård

är ni välkomna att pröva era kunskaper i Gutar frågar gutar.

Ni behöver inte ha ett färdigt lag, vi brukar se till att alla som vill får vara med och tävla.

Frågorna i år är gjorda av Gunilla Wigren Dahlin, Gunvor Nilsson och Bengt Nilsson från östra Gotland.

Efter tävlingen dricker vi kaffe och äter smörgås med Mariannes "påitu" och pratar vidare om både frågor, svar och annat. Stämningen brukar vara god och de lag som inte gått vidare brukar inte vara speciellt ledsna för det.

Alla är hjärtligt välkomna!

Klockrent i Västergarn

På tians buss mellan Visby och Hemse grubblade Eva Sjöstrand över allt som hon hade velat skriva om i boken "Änglar & drakar", men som inte fick plats. Hon hade ett givet utrymme för varje kyrka och det var inte alltför många tecken. Att ha så mycket mer att berätta, att ha lust att berätta och inte kunna! Så förargligt. Efter grubblandet gick hon hem och skrev en diktsamling som fick titeln "Kan ha hänt". Typiskt Eva Sjöstrand! Så full av idéer, som hon i motsats till många av oss andra, också omsätter i verkligheten.

Nu var det nog ganska bra att Eva hade ett begränsat utrymme i boken "Änglar & Drakar"- om de gotländska kyrkorna", som kom förra året. Det behändiga formatet, bildrikt och relativt korta texter gör att den är idealisk att ha i handskfacket i bilen.

"Det här är ingen coffeetable-bok, som ska ligga framme och se fin

ut. Det är en bok som ska användas", som Eva sa då hon gästade Västergarns hembygdsgård.

Vi var närmare fyrtio personer som kommit till Gamla skolan i Västergarn för att höra Eva kåsera om den kulturskatt som vi har på Gotland och som vi alltför ofta kanske tar för given. Hon är en kunnig och god berättare, Eva, som lätt får med sig publiken. Så drack vi kaffe (och/eller alternativa drycker) samt hembakt. Pratade med varandra och med Eva, som sedan berättade om inspelningen av konserten "Klockrent", där Gotlands alla kyrkklockor samverkar i en med tiden Prix Italia-belönad konsert.

En klockren avslutning.

Harald Norbelie

Välkomna till socknen!

Vid Sanda **Juves 628** har familjen **Bouzekri** flyttat in efter Janne och Marianne Engdahl. Familjen består av **Malin och Sebastian** med döttrarna **Lilja**, 4 år och **Matilda**, 2 år. Barnen går på förskolan i Klintehamn eftersom familjen tidigare bodde där. Dit kom de från Uppsala för ca 2 år sedan. En viktig orsak till flytten till Gotland är Malins mamma som bor i Fröjel, Malin säger att hon alltid velat bo på Gotland. Malin är sjukgymnast inom primärvården och Sebastian är boendeassistent och vårdare. Förutom allt fixande som följer med en flytt till ett hus så är familjen intresserad av djur och natur, och vid Juves finns både häst, katt och hund.

Sanda Hemmungs 279, "Stut-Pelles hus" har blivit sålt till en f.d. sandatös, **Anna Sandsjö**. Hon kommer att ha det som fritidshus tillsammans med **Peter Barås**, de kommer säkert att finnas där ofta, eftersom särskilt Peter gillar att odla, och odlingar behöver tillsyn. De bor annars i Hässelby, Anna är lågstadielärare i en skola med många invandrarbarn och trivs jättebra med det. Peter kommer från Hudiksvall och jobbar med aktier. Nu har de börjat renovera och satt övriga familjen, som finns i Sanda, i arbete.

Sockenfesten och nyinflyttade.

2009 anordnade hembygdsföreningen i Sanda en fest för nya och gamla sockenbor. Nu tycker vi att det är dags igen. Vi har i styrelsen försökt hitta alla som har flyttat in sedan 2009 och ni har fått en egen inbjudan till festen den 24 januari. Vi har säkert missat några, vi hoppas att ni inte tar illa upp utan anmäler er till vår fest i alla fall. Läs mer på sidan 1.

Styrelsen i Sanda hembygdsförening

Sanda - Tjuls vandringsled är klar.

Nu är vandringsleden mellan stationshuset i Sanda och Tjuls i Eskelhem färdig, med bro över Idån och skyltar med tips på sevärdheter uppsatta. Leden är 3,5 km lång men man behöver ju inte gå hela leden på samma gång, själv brukar jag gå eller cykla ner mitt emot Rickard Österlund och ta mig ner till leden och gå antingen mot Sanda eller Eskelhem. Invigning blir det senare i vår. /GM/

Nyårsdikt

Du kom, du tog och gav, du gick.

Vi 365 fina dagar av dig fick.

Dagar som vi nu till historien lämnar över.

Vi har fått njuta av dem som vi nu inte längre behöver.

Nu vi sista timmen ser vad 2014 skänkte

Och att året kanske inte blev riktigt som vi tänkte.

Men nu börjar vi om igen med nya tag

Under 2015 ska vi ta vara på varje dag.

Om alla hjälps åt och lägger manken till

Så ska årets dagar bli precis som vi vill.

Vi hälsar dig 2015 välkommen till världen

Och önskar att alla nu lägger ner svärden

Så att kärleken kan segra på vår jord.

Visst är det väldigt stora ord

Men vi har 365 nya dagar att använda

Så tillsammans kan vi på allt som är fel vända

Välkommen 2015, i ögat vi nu får en tår

GOTT NYTT ÅR!

Ronny

Vad händer i Sanda och Västergarn?

JANUARI 2015

- Sön 11 13.00 Musikgudstjänst i Mästerby församlingshem. Vi sjunger önskesalmer.
- Sön 18 14.00 Gitar frågar gitar omgång 1 i Sanda bygdegård. S 3
- Tors 22 17.50-18.20 Bokbussen stannar vid Sanda bygdegård.
- Lör 24 18.30 Sockenfest i Sanda bygdegård. Sid 1
- Sön 25 10.00 Mässa i Mästerby församlingshem.
- Tis 27 Bokbussen finns vid Sanda skola
- Lör 31 13-17 Buldardag på Sanda kafé. Sid 9

FEBRUARI 2015

- Sön 1 19.00 Gudstjänst i Sanda prästgårdskapell. Kaffe.
- Mån 2 19.00 Sanda hembygdsförenings styrelsemöte i Sanda Bygdegård
- Lör 14 11.30-14.00 Kroppkaksfest i Sanda bygdegård. Sid 9
- Sön 22 19.00 Sanda hembygdsförenings årsmöte.

Stickkaféet i Västergarn

Håll utkik på vipp-skylden i Västergarn om första tid och datum!

Info: Maria Ahlstäde 24 50 60

Lördagen den 14 februari mellan kl. 11.30 och 14.00

serverar Sanda Västergarn Röda Kors

KROPPKAKOR

i Sanda bygdegård

Hemgjorda av styrelsen och andra vänliga "kokerskor".

Kroppkakor med tillbehör - vit sås, skirat smör, lingonsylt, mjölk, vatten eller läsk tillsammans med kaffe och liten kaka och det allra bästa - go gemenskap

kostar minst 80 kr / vuxen.

Ingen föranmälan behövs, vi tror att vi har så det räcker till alla.

Ju fler vi blir som äter, ju fler kan vi hjälpa ute i världen!

VARMT VÄLKOMNA!

**BULDAR
DAG**

på **SANDA KAFE**

31 jan kl 13-17

Bullar, pirrvittar u annat jetbart
sum vanlit men leit mair flatt...

Välkomna!

SANDA KAFE

(Gamla affären mitt i Sanda)

Gullingruppen

Det är långt till sommaren, men det börjar trots det bli dags att planera för sommarens Gullinkonserter och arbetet i museet. Vill du vara med i det arbetet är du hjärtligt välkommen. Hör av dig till Gunvor 242113, Gunnel 242025, Ola 073 97 97 102 eller kom till fam Malmros vid Bjästavs 134 tisdag 13 januari kl. 18.30 då vi har vår första planeringsträff. Vi äter lite kvällsmat innan vi börjar planera. Välkommen med i vårt trevliga gäng!

En sällsam historia

Av Torbjörn Fors

Före andra världskriget under mitten av 30-talet utspelade sig en något märklig historia här i trakten. Pensionatsföreståndaren, taxiägaren och fiskaren Henry Krusell får i början av oktober en lite annorlunda uppgift med vissa konsekvenser som jag ska försöka redogöra för. Tre studenter från Uppsala ska hämtas vid morgonbåten från Nynäshamn. De tre är Egon från Säfte, en liten mörk tjeck från Brno och Pennti från Finland med nyinköpt slidkniv vid midjan á la Bohman.

Henry kör dem i sin gamla Volvo till Pensionat Rune där Alma bjuder på förstärkt frukost. Därefter far de med YV 66 från Kovik med kurs på Lilla Karlsö. Det blir en dryg resa i den kraftiga motvinden. Enda möjliga platsen för landstigning är Smöijge vid Norderstrand där man kan gå ända in till stranden i någorlunda lä. Det är dock omöjligt att förtöja på grund av den starka strömmen. Henry håller båten med fören mot klippkanten, medan studenterna kastar iland sina grejor och själva hoppar efter. De får sedan gå tvärs över platån till bodarna vid Suderslätt där de skall bo en

vecka.

Återfärden till Storlandet går kvickt och Henry hinner med ett halvt dagsverke i land. Nästa morgon är han uppe tidigt som vanligt. Under sommaren har han vant sig vid att jobba undan en hel del när sommargästerna sover. Tömma dasstunnor till exempel kan man knappast göra med känsliga stockholmsnäsor inom lukt-håll.

Den här morgonen har han vaknat extra tidigt av att vinden slagit om. Han sitter vid köksbordet och dricker kaffe då det bankar kraftigt på dörren. Otroligt men sant! Utanför dörren står Pennti. Han verkar upprörd och förklarar på stapplande svenska att Henry måste följa med. De far med droskan längst ut på Sågholmen. Det är udden närmast söder om Kovik.

På revet sitter de övriga två helt genomblöta. Egon är blek som ett lakan i ansiktet och Janek, tjecken, sitter med händerna om foten och ser väldigt bekymrad ut. De packar in sig i bilen och på vägen in till stan får Henry höra vad som hänt av Egon som börjar piggna till och få lite färg på kinderna.

Vi förflyttar oss tillbaka till landstigningen på Lillån. I en svacka intill Helveteshålet hittar de tre

ungdomarna lite svamp. På kvällen drygar de ut sin enkla middag med svampen till vilken de tar en liten nubbe eller två. Vad de inte vet är att bläcksvamp (Henry förstår av beskrivningen att det är sådan) fungerar som antabus. Egon äter mycket av svampen och blir våldsamt illamående. Efter några timmar anser de andra att han måste till en läkare.

På stranden ligger Bopparens flatäska. Pentti ror. Janek sköter öskaret och Egon ligger som ett kolli framtill i båten. Vinden ligger på mot Vivesholm i Sanda. Efter en stund märker de att båten tar in onormalt mycket vatten. Janek öser som en besatt tills han märker att dyviken saknas. Han finner på råd och tar av sig ena skon och stoppar snabbt stortån i hålet. Den passar precis och han kan ösa lite lugnare.

När de efter cirka två timmar är alldeles inpå land kantrar vinden. Efter mindre än en kvart blåser det kraftigt från sydost. De får stora problem att ta sig iland. Vinden börjar driva båten från land och Janeks tå sitter ohjälpligt fast. Pennti försöker vidga hålet i båtbottnen med sin nya vassa kniv. Plötsligt kränger båten och tjecken är loss, men stortån sitter kvar som en dyvik och båten driver

iväg medan Pennti lyckas hjälpa de andra iland.

Janek har ont i tån även om han inte har någon. Det är dock inte detta som plågar honom mest. Han tillhör nämligen en religiös sekt i Tjeckoslovakien där den största olycka (värre än själva döden) som kan drabba en person är att inte få hela kroppen begravd på samma plats. Han kommer att tillbringa livet efter detta med att leta efter sin stortå.

Då de anländer till lasarettet har Egon blivit återställd medan Janek är djupt deprimerad. Någon läkare tycks inte gå att få tag på. Någon kommer på att det pågår en psykiaterkongress på stadshotellet. Klockan är sex på morgonen och ett par av de kongressande läkarna sitter fortfarande uppe och diskuterar över en flaska rödvin. De blir mycket intresserade och kommer snabbt till lasarettet, lätt upprymda, med den sista flaskan under armen.

Henry sitter i väntrummet med utsikt över sjön. Plötsligt kommer en båt drivande längs stranden. Han rusar ner till vattnet, vadar ut och trycker loss tån. Triumferande slår han upp dörren till sjukhusalen med Janek och läkarna och ropar: *Forts. sid 14*

Västergarns Hembygdsförening

www.hembygd.se/vastergarn www.vastergarn.info

Medlem i Föreningen är alla boende i Västergarn med omnejd, som vill verka för föreningens syfte och ändamål”(Ur stadgarna)

Hembygdsföreningens verksamhet skall främja socknens kulturella och sociala liv genom olika säsongsaktiviteter; kultur då och nu, vård av Hembygdsgårdens lokaler och Valbyte samt främja friluftsliv.

Ambitionen är ett levande Västergarn med Omnejd.

Hembygdsföreningen ordnar varje år några uppskattade och trivsamma träffar, som:

Valborg, Gökotta, Visaftnar, Konstutställning, Sockendag, Lammfest och Stickkafé.

Se Sandpappret eller Hembygdsföreningens hemsida för aktuell information. I föreningen pågår ett kontinuerligt arbete med Bygdeband där några eldsjälar i socknen samlar och lägger in nya och gamla bilder, dokument om platser, hus, människor och händelser i bygden, gå gärna in på www.bygdeband.se och sök på Västergarn.

Kommande aktiviteter

Promenader saml HG Obs! Ny tid!

Varje tisdag kl 8.00

Stickkaféet i Västergarn: Håll utkik på vipp-skylden om tid och datum.

Håll utkik efter evenemang på vår VIPP-skyldt vid vägen.

Vid ev. sena ändringar kring alla våra aktiviteter som inte hinner gå ut i Sandpappret hänvisar vi intresserade till den inglasade skylden utanför hembygdsgården där senaste aktuell information finns tillgänglig.

För sommaruthyrning av lägenheten i hembygdsgården kontakta: vastergarn.hembygdsforening@hotmail.com

För uthyrning annan tid samt uthyrning av samlingslokalen, kontakta Maj Nilsson majgoran@telia.com tel 0498-245101, alt Kjell-Åke Vigström tel 0498-24 50 85

Stöd Hembygdsföreningen genom att köpa andelar, Plusgiro 876441-7

UNEA

Hemtjänster AB

UNEA arbetar i små personalgrupper som ger en god kontinuitet, en kontaktperson som utför dina insatser och som vet hur du vill ha det i ditt hem!

UNEA bjuder till fest två gånger per år, i december har vi julfest och vid midsommartid så samlas vi för gemensamt. Trevligt att få samlas och umgås med varandra.

UNEA är ett kundval inom kommunal hemtjänst, det kostar inte mer att välja oss! För att välja UNEA tar man kontakt med sin handläggare.

Vi finns i:

Klintehamn Sanda Västergarn

Tofta Eskelhem Mästerby Hejde Fröjel Hemse

Vi utför även städ (RUT skatteavdrag)

betala halva priset direkt, resterande fakturerar vi skatteverket.

Välkomna

Har du frågor, ring Ulrika M Nysell 0498-24 03 58

Rauk Maskin

Nu har vi även **aluminiumställning** för inom och utomhusbruk.

Se hemsida för mer info.

Pris från 75kr/dygn

Vi hyr ut inom

Entreprenad • Bygg • Trädgård • Verkstad

www.raukmaskin.se

Bokning 0707-509914 Support 0707-506550

En sällsam historia, forts.

”Nu kan vi bigrav han när som helst”.

Janek blir som en ny människa. Att tån inte sitter där den ska tycks inte bekymra honom.

Ett problem återstår. Hur skall tån bevaras under hemtransporten? Lösningen finns på bordet. Den nu tomma vinflaskan fylls med 70-procentig sjukhussprit och tån pluppas ner. Allt är frid och fröjd. Sjukhusjournalen måste fyllas i. Den ene av de två läkarna är en vad man idag skulle kalla för limerick-freak och präntar sirligt en sammanfattning av händelseförloppet.

*Det var en ung man från Brno,
som av misstag förlora en tå.
När han anlände hem,
han stolt visa´ sin lem
i en flaska av märket Bordeaux.*

STENHUSE GÅRD

“I Wattumannen är det icke godt att bygga hus, att flytta hus, att gifwa sig i äkta stånd eller göra bröllop. Ett barn, som födes uti Wattumannen, hafwer goda seder, och är i anseende, och kan wäl tala för sig, är stilla och tiger gerna, hwad som han wet är lönligt är det tiger han med, tror hwad som man säger för honom, och är frimodig, lättsinning och godwillig, han far med sanning, hatar lögn och dem, som bruka lögn, han får gerna ett ärr eller tecken på den ena armen, eller på sina naglar. Han blifwer den bästa bland bröder, öfwerlefwer också sina föräldrar. Hans barn blifwa enfaldige, och låta sig wäl tukta, han skall ock förkränka många qwinnfolk. Uti Wattumannen är han glad, lättsinnig och med ett fritt mod. Uti Fisken hafwer han lycka och winning till sjös. Uti Krabban blir han sjuk. Uti Jungfrun är hans dödstitid. Uti Wigten hafwer han lycka till att wandra. Uti Skorpionen blifwer han rik. Uti Skytten hafwer han lycka till allt det, som han gör. Uti Getebocken skall han intet begynna, ty det är honom alltsammans olycksamligt. Och om han lefwer 32 år, då blifwer han 60 år gammal.”

Texten är hämtad från 1875 års Bondepraktika. Obs - kolla vädret den 29 januari. Är det solsken då, blir det ett välsignat bärår.

Gårdsbutiken i Sanda är öppen som vanligt i januari.
Vardagar 9-18 och lördag 9-15. Söndagar stängt.
Gilla oss på facebook, så får du alltid goda nyheter.
[facebook.se / Stenhuse Gård](https://www.facebook.com/StenhuseGård)

Om sårad stolthet...

Horoskopet fredag 12 december 2014:

"Du är arg för att det inte blev riktigt som du tänkt dig men det handlar också en del om din egen stolthet som fått en liten smäll. Svälj och starta om."

Precis så var det, min stolthet blev naggad i kanten, när jag fick reda på hur en bra sockentidning skall vara för att få pris, 50-60 sidor, komma ut 2-4 gånger per år, fint tryck och många färgbilder. Så är ju inte Sandpappret precis, 16 sidor, inga färgbilder, tryckt på en enkel kopieringsapparat. Men den kommer ut 12 gånger per år och har gjort det i 19 år, det är jag fortfarande väldigt stolt över.

Men nu skall jag äska pengar hos hembygdsföreningens styrelse till journalist/medieutbildning, ny färgkopiator alternativt tryckeri så sen skall det nog bli ordning på det här. Det blev ju inga prispengar så de har kanske inte råd med allt det där, så det är väl bara att svälja och starta om...

Har ni idéer till förändringar/förbättringar av Sandpappret så tala om dem för mig.

Skall man tro på horoskop egentligen, när det stämmer så här bra börjar jag bli fundersam... *Gunvor*

ANNONSERING

Hel sida A5: 300 kr

Halv sida: 150 kr

1/4 sida: 75 kr

Föreningsaktiviteter: Gratis

KOPIERING

1 kr per sida

Ring Arne Åkerman tfn 242148

MEDLEMSAVGIFTER 2014

Sanda hembygdsförening -

Familj: 100 kr - Enskild: 50 kr

Postgiro 28 65 38-4

Sanda IF - 100 kr

Bankgiro 5331-0819

Nästa nummer av Sandpappret utkommer i slutet av vecka 6.

MANUS IN SENAST 30/1

Lämnas till hembygdsföreningens styrelse eller Gunvor Malmros

Tfn: 0498-242113 E-post: gunvor.malmros@telia.com